

Bréf o.fl. vegna Þórðar Sveinssonar

Bjarni Benediktsson – Bréf o.fl. vegna Þórðar Sveinssonar

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-6, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Reykjavík 9. des. 1940

Því vinur!

Ég þakka þér og ykkur
hjúðum þarri best: á dög-
unum og þessum eftir öðrum
leitum. Þona og, að þér og
þjólkyldu þinni lit: vel.

Astatan til þess, að ég
skrifa þér nú á hitaveitan. Þú
veist að gjálfráttur, að í allt annar
hafa stöðugt yfir tilraunir til
að fá efni frá Staupmannahöfn.
Menn voru lengi mjög vangátta-
nir, að þar mætti takast, en
svo hefi ekki ort: t ann. Með virt-
ist, að þjótverjan hefði aldrei
samþykkt, að efni yrði sent, eftir
að Engleskir gæru hertökuðs
land, og er ég þér ekki yfja-
trúatur á, að samþykki þeirna
fáist. Stjórnin völd þar þann, sem
með málit hafa haft að gera,
-Steffan Jóh. og Sveinn Björnsson,
hafa þó aldrei viljast gefa upp
alla von, og miðvitundin dagana
er verið með vátagerðin um þetta,
sem mér er sagt, að enski sendi-
herraun hefði trú á. Það er

h

því enn erum veginn lokur
því þat skotit, at efrit þáist
frá kaupmannahöfn, en þat
viljum vit leng- bebt, M. a. vega
þess, at vit er þáist, at vit berum
áhættuna af efnum, sem mi liggur
í kaupmannahöfn, og mundi verða
ill- notkelt, ef samningnum vit
Højgaard & Schultz gætt: víft.
Þina hegalega blit mákinn erum
vit at þáta þróf. Þáf þá erum
athuga. Tætur þann mákitt vandr-
samt erum mun vera længt þann
met vörpunum sítt.

Englendingar hafa atit
sitt í um, at vit gefum þeim
þort í at selja okkur efrit.
Þann þá, og er þann verk-
fræðingur okkur, hafa þáit miki
litla trú í, at Englendingar
gættu af þess efrit og þá e. t. v.
verit þráttast- in vit þat af öllu,
at Engl. þáttu af þessingur er
gættu svo okkur statit vit þann.
Þann þá miklu vera þáist
er þáinn statit. Þá áttu
þann var samt svo þannit, at
máttuþrátt þátt: at þá in þá
þáttit, þess þáttu vera megn-
vagi í þessum efnum. M. a.
vega þess, at ef statveitt veri,
at þann gættu okkur þáttit, ~~at~~

Lákrætt: t va at bjóta út
: Englandi

þá yftra þeir þingsvi á at greiða
þyngni öðrum leitanum. En auk
bansullinn og Mr. Harris kvæta
vera mjög ándregin: at Bretan
æt: bot: t i þetta. Miturstatan
vart þvi ein, at þyngni milli-
göngu aukna sundilervans. ~~At~~
~~At~~ Hluthinn er at reyna at þá
einbevinga tryggðingun hjá aukna
stjórninni þyngni, at alt efrit
þáist, ef þess Englandingar á
annat bot bjóta i þat.
Mitast aths.: fylgiskjalinn
"her works" osfrv. vit þat, og
at ötra leyt: eru þessi
aukna skilmála all-þat in
Ef at þvi rait: yftra: svit at
þá efrit frá ~~þess~~
Englandi yftra Íslendingar
gjálf i vafalaust at financia
þat af innviðum sinni þar
og þarinn þá at njóta at-
stötan banka og viki stjórn
hér.

þvi séit, at: þess
er allmög óviss atrit:
Stærðmannaþingun t. l. v. annum
ebbi lóbit. Ebba hvi: t at gera
upp met sei, hven þessi
hallann af, ~~þess~~ ef Stafrh. efri
vertan óvigt et a þellu:
verti. Alt er: óviss met
Englandi

At svo vöxum máli þyðri
 obben næmest tímabært at
 hefja tilræmi: Ameríkan af
 fullu þoppi, þó at semmi saki
 á um þat. En um þetta niðjum
 vit m. a. njóta þinna ráða og
 sendum þér þri ni specifications
 og almenna útbotsskilmála. Þér
 eru þessi sönn og gagnvart
 Englandi nema vit gerum ráð
 þyðri þinni milljónum: at þat
 breyða stjórna valda þó. Þó
 gerum vit ráð þyðri, at obben
 þyðri: - né sé ástata til- at þat
 est eftir þyðri þyðri: Ameríkan og ^{um} Englandi er sett
 : "remarks", sem og sendi þér
 þó ofrit af til gleggja yfi-
 lits og athugasemja.

Um þessari-eris: Ameríkan stöndum vit niðjum
 at við er gagn þessum. Þó þum
 vit m. a. talit, at vit myndum
 þér atvís geta þess þess
 þess: dollara til greiðslu þó
 at þyðri væri, at ~~þess~~ ofrit þess
 obben frá Englandi. En athugasemja-
 vent er, þessum þess með einhverj-
 um þess: þyðri at þess: þess
 þess: Ameríkan, og annað
 þér höfundur þess þess
venta at athugasemja. Spunnings

hvort, þú getur þessan í stað
 hefðit vandræðum á þú. Verk-
 fræðingur telja hins vegar,
 að eigi mundi verða vandkvæði:
 á að fá gjallt efni, af þat verður
 greitt út: bind. Vafatrútt!
 þú þú sé einungis vent og
 greitt skil mála.

Élun okkar er að sína
 til þín, af vit viljum láta ljóta
 út. Én og vil skýrt taka fram,
 að ég vil láta ráta þínna gjalls
 um, hvort þú e. t. v. telur
 tímabært að ljóta út stað,
 þótt allar þessar flæðandi
 séu: málinu, og þú og
 þig að sína mér um þat.
 Allan bostnat af þessum, m. a.
 þúin sé fræt-lega atstot o. f. b.,
 mun þessum at gjallþögn
 borga, at svo miklu best,
 sem þú getur ekki sett hann
 á niðit.

Ég skil, at þú þess
 öll þessi málaletun nokkurt
 losavala, en málið er allt!
 svo mikilli óvissu, at ekki
 er best at vera alveg öruggur
 um meina ákvæða leit. Hins-
 vegar veit ég, at þú munir
 allan vanda okkar vilja leysa
 og vit getum þú talat vit þig
 um málið alveg eins og þat þessum

6.

þaginn. Þú og þig eru að
þaginn gefa þetta nauð og gæva
þat : málinu, sem þú tekur
þeggnilegast.

Ég veit, at þú heyrir
ennarsstatar frá um þá
þveitir, sem þú er á ortir,
og þorfun ~~þú~~ þeim
þu um. Þú og þú ekki út!
þú sálma.

Þú eru at lokum endur-
þaka þú minn um velgægni
þú þau þú og þú þú þú
þú. Þú gletta þú, ~~þú~~
~~þú~~ þú þú.

Með bestu þveitum
þú vinlegu þú

og ~~þú~~ þú með bestu
þú þú þú þú.

Reykjavík, 9. desember 1940.

Kæri vinur.

Eg þakka þér og ykkur hjónunum fyrir skeyti á dögnum og kveðjur eftir öðrum leiðum. Vona og, að þér og fjölskyldu þinni líði vel.

Ástæðan til þess, að eg skrifa þér nú er hitaveitan. Þú veist að sjálfsögðu, að í alt sumar hafa staðið yfir tilraunir til að fá efni frá Kaupmannahöfn. Menn voru lengi mjög vongóðir um, að þær mættu takast, en svo hefir ekki orðið enn. Mér virðist, að Þjóðverjar hafi aldrei samþykkt, að efnið yrði sent, eftir að Englendingar hertóku Ísland, og er ég því ekki ýkjatrúaður á, að samþykki þeirra fáiast. Stjórnarvöld hér þau, sem með málið hafa haft að gera, Stefán Jóh. og Sveinn Björnsson, hafa þó aldrei viljað gefa upp alla von, og nú síðustu dagana er verið með ráðagerðir um þetta, sem mér er sagt, að enski sendiherrann hafi trú á. Það er því enn engan veginn loku fyrir það skotið, að efnið fáiast frá Kaupmannahöfn, en það viljum við lang helst. M.a. vegna þess, að við er búið, að við bezum áhættuna af efninu, sem nú liggur í Kaupmannahöfn og mundi verða ill-nothæft, ef samningnum við Höjgaard & Schultz yrði rift. Hina lagalegu hlið málsins erum við að láta próf. Ólaf Lárusson athuga. Telur hann málið vandasamt en mun vera langt kominn með responsum sitt.

Englendingar hafa stíð sótt á um, að við gæfum þeim kost á að selja okkur efnið. Menn hér, og einkum verkfræðingar okkar, hafa haft mjög litla trú á, að Englendingar gætu afhent efnið og þó e.t.v. verið hræddastir við það af öllu, að Engl. lofuðu afhendingu en gætu svo ekki staðið við hana. Væri þá miklu verr farið en heima setið. Í síðustu viku var samt svo komið, að nauðsynlegt þótti að fá úr því skorið, hvers Bretar væru megnugir í þessum efninum. M.a. vegna þess, að ef staðreynt væri, að þeir gætu ekki boðið, þá yrðu þeir fúsari á að greiða fyrir öðrum leiðum. En enski konsúllinn og Mr. Harris kváðu vera mjög eindregnir í, að Bretar geti boðið í þetta. Niðurstaðan varð því sú, að ákveðið var að bjóða út í Englandi fyrir milligöngu enska sendiherrans. Etlunin er að reyna að fá einhverja tryggingu hjá ensku stjórninni fyrir, að alt efnið fáiast, ef Englendingar á annað borð bjóða í það. Miðast aths. í fylgiskjalinu "Remarks" o.s.frv. við það, og að öðru leyti eru þessir ensku skilmálar all harðir. Ef að því ráði yrði snúið að fá efnið frá Englandi yrðu Íslendingar sjálfir vafalaust að financiera það af inneign sinni þar og bærinn þá að njóta aðstoðar banka og ríkisstjórnar hér.

Þú sérð, að í þessu eru allmörg óviss atriði. Kaupmanna-

hafnartilraununum ekki lokið. Ekki búið að gera upp með sér, hver beri hallann af, ef Kauph efni verður ónýtt eða fellur í verði. Alt er í óvissu með England.

Að svo vöxnu máli þykir okkur naumast tímabært að hefja tilraunir í Ameríku af fullu kappi, þó að sumir saki á um það. En um þetta viljum við m.a. njóta þinna ráða og sendum þér því nú specifíkationir og almenna útboðsskilmála. Þeir eru hinir sömu og gagnvart Englandi nema við gerum ráð fyrir þinni milligöngu í stað breskra stjórnarvalda þar. Þá gerum við ráð fyrir, að ekki þýði, -né sé ástæða til - að leitast eftir því líkri tryggingu í Ameríku og um England er sett í "Remarks", sem ég sendi þér afrit af til glegggra yfirlits og athugunar.

Um financieringu í Ameríku stöndum við miklu ver að vígi en gegn Bretum. Höfum við m.a. talið, að við mundum því aðeins geta fengið pundum breytt í dollara til greiðslu þar, að ljóst væri, að efnið fengist ekki frá Englandi. En athugunarvert er, hvort lán með einhverjum hætti kynni að fást í þessu skyni í Ameríku, og mundi því höfuðverkefni þitt sennilega verða að athuga það. Spurningin er hvort þú getur þegar í stað hafið rannsókn á því. Verkfræðingar telja hinsvegar, að eigi muni verða vandkvæði á að fá sjálft efnið, ef það verður greitt út í hönd. Vafaatriði í því efni sé einungis verð og greiðsluskilmálar.

Atlun okkar er að síma til þín, ef við viljum láta bjóða út. En ég vil skýrt taka fram, að ég vil leita ráða þinna sjálfs. um, hvort þú e.t.v. telur tímabært að bjóða út strax, þótt allar þessar efasemdir séu í málinu, og bið ég þig að síma mér um það. Allan kostnað af þessu, m.a. fyrir sérfræðilega aðstoð o.p.h. mun bærinn að sjálfsögðu borga, að svo miklu leyti, sem þú getur ekki sett hann á ríkið.

Ég skil, að þér þyki öll þessi málaleitun nokkuð losaraleg, en málið er alt í svo mikilli óvissu, að ekki er hægt að vera alveg öruggur um neina ákveðna leið. Hinsvegar veit ég, að þú munir allan vanda okkar vilja leysa og við getum því talað við þig um málið alveg eins og það liggur fyrir. Bið ég þig svo að fyrirgefa þetta nauð og gera það í málinu, sem þú telur heppilegast.

Eg veit, að þú heyrir annarsstaðar frá um þá breytingu, sem hér er á orðin, og horfur í þeim efnum. Fer ég því ekki út í þá sálma.

Vil ég svo að lokum endurtaka óskir mínar um velgengni til handa þér og fjölskyldu þinni. Óska gleðilegra jóla og nýárs með bestu þökkum fyrir hin liðnu.

Með bestu kveðjum

þinn einlægur vinur,